

Pjesnik Boke

(Povodom smrti pjesnika Frana Alfirevića)

U prvim danima mjeseca veljače, kada je nagla studen prekinula cvat bajama u sunčanoj Dalmaciji, u Zagrebu, u bolnici, umro je pjesnik Frano Alfirević. Nije više živ.

Netko ode prije, a neko kasnije, kažu ljudi, a pokojni Frano mogao je i kasnije otići (rođen je 1903. god.). Priroda je bila jača od njega i pozvala ga je k sebi, jer ona ga je i vodila u životu, a ne on Nju.

Frano Alfirević je kroz svoj život i pjesničku aktivnost vukao za sobom stalno kompleks svog zavičajaja. Zavičaj mu je bila Boka Kotorska, a ne rodno mu mjesto Zadar. Bježio je od zavičajaja, a čeznuo je za njim i uvijek se osjećao stranac i samac.

On pjeva Boki:

Nikad ti ne bih mogao reći
Zbogom,

zemljo neizrecive ljepote,
dok samac u daljini krošim trudnom
nogom

i svaki dan tvoj žudim, što mi ga
udes ote.

Volim te ko što se voli mrtva draga,
kad umre u času najljepšeg cvata
duše i tijela. Više od svakog blaga
volim ti predvečerja nad vodom punom zlata.«

Boka, pjesnikov zavičaj, sa svojom pomorskom tradicijom, sa svojim specifičnim mentalitetom ljudi, ostacima svoje prošlosti, koji su ostavili vidnih tragova na stvarima i ljudima, imala je jaki uticaj na pjesničko stvaranje pokojnog Frana Alfirevića.

Dok su svijetom oplovljavali brodovi-jedrenjaci, vođeni vrsnim kapetanima i mornarima, Boka je imala svoju materijalnu i kulturnu renesansu.

Dolaskom parnih brodova, zamrila je ekonomska baza ove renesanse i pomorstvo je palo u agoniju iz koje se više nije vratilo. Boka je svakim danom sve više siromašila, a jedino su njeni kapetani i mornari produžili svoj zanat, koji je bio bližeda slika jedne velike prošlosti.

Pjesnik Alfirević je bio po svojoj prirodi i djelu isto što i njegov zavičaj. On je pun sutona i melankolije, te pjeva »Mrtvom gradu« (op. autora Perastu).

»Ne osjeća se vrijeme u njegovim ulicama
kad nas tišina odmami u šetnju da dugo sanjamo,
dok korak zvoní zvučno ko da smo u spiljamo.
šutnjom se i nebom ko samostanci opajamo.

Alfirevićev zavičaj je usko povezan sa morem, navigacijom, mornarima, jedrenjacima.

On pjeva moru:

»Domovine nema srce zaljubljeno u slobodu
od pustih, plavih širina kud duša luta sama,
s pticama što se spuštaju na jarbole, nad goruku vodu,
s vjetrovima što imaju glasove ljudske u zvučnim
pećinama.

Ili pjeva kapetanu smrti:

»Umro je vičući zadnju zapovjed,
koju nisu čuli daleki mornari.

Užarenim očima bolesnika

Gledao je uspomene stvari
i tražio pogled starog svjetionika.....«

Pod impresijom nekad moćnih bokeških jedrenjaka, koji tek što su pred njegovim očima istrunuli, on pjeva:

»Ko mašti dječjoj još dragi jedrenjaci
zanose moju misao u tišine
i pokrenu je snagom, koju vjetar baci
u platna nabrekla letom kroz daljine.«

Njegov opis Boke, koji bi mogao služiti kao najbolja literarno-turistička senzacija, dokaz je da su mu bokeške teme bile u prvom planu.

Boka je pokojnog pjesnika inspirirala, da voli more i sve ono što je vezano sa morem.

Za vrijeme svog boravka u Francuskoj, on odlazi u Saint-Malo u Bretagni. Vuče ga ovaj grad, koji sličí našem Dubrovniku. Odlazi na grob pjesnika Chateaubriand-ov i govori o »Grobu na moru«.

Alfirević prevodi roman Perre Lotti-a »Islandski ribari«. I u prijevodu ga interesira tema mora i ribara. Autor »Islandskih ribara« Pierre Lotti je nekada kao mladi oficir francuske ratne mornarice boravio u Boki Kotorskoj i tu je zavolio običnu ženu tog kraja po imenu Paskvala, te joj pisao liriska pisma.

Moguće da je boravak Pierre Lotti-a u Boki, koji nema veze sa ovim prijevodom, ipak ponukao pokojnog pjesnika, da prevede njegovo djelo na hrvatski jezik. Tko zna?

Frano Alfirević u svom pjesničkom djelu, uvijek je zadržao nešto svoje tvrdo i originalno, kao što je bio i u vlastitom životu. On nije mogao biti drugačiji, nego što je bio.

Nije on nosio more u sebi trenutno, kao što ga mnogi nose sa izletničkog raspoloženja, vraćajući se iz Opatije ili Dubrovnika.

Ne, on ga je nosio u sebi neprestano i hodajući za grebačkim ulicama ili odmarajući se u Kazališnoj kavani.

Nosio ga je, kao što je vukao za sobom svoje djetinstvo i svoju Boku.

Split, dne 8. II. 1956.

R. Hury